Vught

Raadsinformatiebrief

Datum	18 september 2024
Onderwerp	Stand van zaken opvang Oekraïense ontheemden
Zaaknummer	Z22 - 250901
Documentnr.	UIT/24 - 641836

Inleiding

De voortdurende oorlog in Oekraïne zorgt voor een aanhoudende instroom van ontheemden. Er komen nog steeds Oekraïners naar ons land op zoek naar onderdak en veiligheid. De minister van Asiel en Migratie heeft recent gecommuniceerd de verwachting te hebben dat hierin op korte termijn geen verandering komt. Daarnaast constateert de minister dat de beschikbare opvangcapaciteit niet voldoende meegroeit, waardoor er landelijk een bezettingsgraad van bijna honderd procent is in de gemeentelijke opvanglocaties. Mede hierdoor is de centrale opvang voor Oekraïense vluchtelingen in de Jaarbeurs in Utrecht voor onbepaalde tijd gesloten en kunnen vluchtelingen hier niet meer terecht. De minister heeft alle gemeenten opgeroepen om gezamenlijk zorg te dragen voor voldoende opvang voor ontheemden uit Oekraïne.

Inhoudelijk

Het college is zich zeer bewust van de actuele situatie met de voortdurende instroom van Oekraïense ontheemden. Het college blijft zich dan ook solidair tonen met deze humanitaire crisis en neemt daarin voortdurend proactief zijn verantwoordelijkheid. Samen met de andere gemeenten uit de Veiligheidsregio Brabant Noord werken we samen om het benodigd aantal opvangplekken te leveren, waarbij elke gemeente haar eigen verantwoordelijkheid heeft.

Voordat de hiervoor genoemde oproep van de minister werd gedaan, maakten we met de regio afspraken over de te realiseren gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïners in Vught:

- Per 1 februari 2024 187 opvangplekken.
- In 2024 174 extra opvangplekken. Dit vanwege de aanvullende afspraak met de regio, omdat wij -doordat het COA de aangeboden opvanglocatie heeft afgewezen- geen mogelijkheden hebben om de opvangopgave asiel in te vullen.

In 2024 moet Vught dus 361 opvangplekken realiseren voor Oekraïense ontheemden. Op dit moment bieden we 343 gemeentelijke opvangplekken. Daarnaast verblijven er op dit moment 18 Oekraïners in gastgezinnen.
De gemeentelijke opvangplekken zijn verdeeld over diverse locaties.

- Vught: Huize Bergen (70 opvangplekken), Landgoed Bleijendijk (13 opvangplekken) en Reinier van Arkel (140 opvangplekken).
- Cromvoirt: De Leuvert (120 opvangplekken).

Voor 2025 is op dit moment de afspraak voor de opvang van Oekraïense ontheemden als volgt:

- Per 1 januari 2025 232 opvangplekken.

RKI Bezinningscentrum Emmaus
In juni 2023 heeft uw raad besloten om bij RKI Bezinningscentrum Emmaus (hierna: Emmaus) in Helvoirt 200 opvangplekken voor Oekraïners te huren, in door Emmaus op te richten tijdelijke logiesgebouwen en hiervoor een huurovereenkomst te sluiten.

Na uw besluitvorming, heeft Emmaus de benodigde omgevingsvergunning aangevraagd. Daarop is één bezwaar binnengekomen, namens dertig bewoners en een buurtcomité. Begin november 2023 is het bezwaarschrift ingetrokken. Hiermee werd de vergunning onherroepelijk. Het bestuur van Emmaus heeft daarna de impact op de al in februari-maart 2023 afgegeven kostenramingen laten onderzoeken.

Gaandeweg bleken hogere bouwkosten en kwamen risico's in beeld als gevolg van juridische obstakels die niet waren voorzien. Ook verlaagde het Rijk de normbedragen voor de opvang van Oekraïners van € 83 naar € 61 per opvangplek, per dag. Hierdoor kost de opvang bij Emmaus in de nieuw te bouwen onderkomens ons meer dan het Rijk ons vergoedt. Van het Rijk hebben we de garantie gekregen dat werkelijke kosten worden vergoed, maar aan deze garantstelling verbindt het ministerie voorwaarden die we vanwege toezeggingen aan de gemeenschap niet allemaal kunnen invullen. Hiermee loopt de gemeente een financieel risico. Dit risico wil het college niet nemen.

Parallel hieraan bleef het samengaan van langjarige opvang van Oekraïense vluchtelingen met de reguliere ontvangst van jaarlijks 18.000 bezinningsgasten uiteindelijk uitermate complex. Dit ondanks over en weer gedane inspanningen.

Na goed overleg met het bestuur van Emmaus, is besloten dat het college opnieuw in gesprek zou gaan met De Guldenberg om de haalbaarheid van een opvanglocatie aldaar te onderzoeken. Dit ter vervanging van de opvanglocatie bij Emmaus.

De Guldenberg
De locatie is geschikt als opvanglocatie. De eigenaar heeft zijn pand exclusief beschikbaar gesteld voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Met de eigenaar is recent overeenstemming bereikt hierover. De Guldenberg draagt, volgens de gebruikelijke procedure, zorg voor de aanvraag van de benodigde vergunning voor het gebruik als opvanglocatie. Wij zorgen voor het participatietraject. De locatie is snel beschikbaar, de huurperiode gaat in op 1 november 2024. We verwachten dat het hier -net als bij Emmaus- mogelijk is om ongeveer 200 opvangplekken voor Oekraïners te realiseren.

De kamers met eigen sanitair en basisvoorzieningen bieden volop privacy en zelfstandigheid en zijn daardoor geschikt voor een langer verblijf. Ook is er voldoende plek om algemene ruimtes in te richten, zoals keukens, recreatie- en studieruimten. De locatie is gelegen in het groen en er kan een grote buitenruimte worden gerealiseerd die alleen voor de opvang is.

We moeten wel enkele bouwkundige aanpassingen doen. Dit kan op korte termijn. Volgens de actuele planning, moet het mogelijk zijn de opvanglocatie al in november 2024 gedeeltelijk open te stellen. We sluiten in eerste instantie -net als bij Emmaus- een overeenkomst voor een periode van drie jaar. Deze periode is telkens met één jaar te verlengen, indien noodzakelijk. Doordat de

locatie meerjarig beschikbaar is, kunnen we zoveel mogelijk stabiliteit bieden aan de ontheemden. Ook dit is een aspect dat steeds belangrijker wordt, naarmate de oorlog blijft voortduren.

De Leuvert
Sinds november 2023 worden bij De Leuvert Oekraïense vluchtelingen opgevangen. Het was de intentie om hier voor een periode van elf maanden opvang te bieden. Dus tot 1 oktober 2024. Door de veranderende omstandigheden, is het noodzakelijk om deze opvangplekken langer beschikbaar te houden. Met De Leuvert is daarom een verlenging tot half januari 2025 overeengekomen. De komende periode onderzoeken we of De Leuvert ook geschikt is voor een langer verblijf voor Oekraïense vluchtelingen na half januari 2025.

We realiseren ons dat er is gecommuniceerd dat de opvang voor een periode van elf maanden zou zijn. Daarom kiezen we ervoor om bij een mogelijke verlenging na half januari 2025 de direct omwonenden nadrukkelijk te raadplegen.

Resultaat
Met de aanstaande opvang in De Guldenberg en de verlenging bij De Leuvert, biedt Vught nog voor het einde van dit jaar 543 gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïners. Dit is bijna het drievoudige van onze basisopgave in 2024. Hiermee geven we ruim invulling aan de oproep van het Rijk en nemen we wederom proactief onze verantwoordelijkheid. Bovendien draagt elke kern dan bij aan het maatschappelijk vraagstuk waarvoor we staan.

Standpunt / Besluit college van B en W

Over het aangaan van de overeenkomst met Emmaus is uw raad in 2023 een besluit gevraagd. U bent er toen al over geïnformeerd dat het college daarvoor formeel geen instemming van uw raad hoefde te vragen. Het college is bevoegd overeenkomsten aan te gaan. Vanwege het grote maatschappelijk belang van de opvangopgaven en de specifiek bij Emmaus van toepassing zijnde omvangrijke financiële verplichtingen, koos het college er wel voor een besluit van uw raad te vragen. Een groot verschil tussen Emmaus en De Guldenberg is dat we ons bij Emmaus committeerden aan een huurperiode van drie jaar, waarbij geen tussentijdse opzegging mogelijk was. Bij De Guldenberg is die opzegmogelijkheid er wel. Daarnaast heeft uw raad inmiddels een bestemmingsreserve Opvang en Migratie ingesteld, waardoor een buffer is opgebouwd en financiële risico's dus kunnen worden opgevangen.

Uw raad is toen ook gemeld dat het college uw raad achteraf informeert bij het aangaan van contracten met minder vergaande financiële gevolgen. Dit om een werkbare situatie te behouden, die past bij het onvoorspelbare karakter van een crisissituatie. Recent is dit nog twee keer aan de orde geweest: bij de uitbreiding van opvangplekken bij De Leuvert en bij het realiseren van een extra opvanglocatie bij Huize Bergen.

Ook nu bij het realiseren van de opvang bij De Guldenberg en het verlengen van de opvang bij De Leuvert, kiest het college ervoor om uw raad achteraf te informeren. De uitgangspunten van de opvang bij De Guldenberg zijn vergelijkbaar met die bij Emmaus: het betreft ongeveer 200 opvangplekken, de doelgroep is ook hier Oekraïense ontheemden, de huurperiode is ook 3 jaar en het betreft ook de kern Helvoirt. De verlenging bij De Leuvert is een voortzetting van de huidige opvang, die zonder problemen voor de omwonenden verloopt. De Rijksbekostiging is bij beide locaties toereikend.

Financieel

De vergoeding aan gemeenten voor de opvang van Oekraïense ontheemden, is geregeld in de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO). Het Rijk garandeert de Bekostigingsregeling op dit moment op basis van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB).

Voor de opvanglocatie bij Emmaus waren de totale kosten, inclusief exploitatie, voor drie jaar geraamd op ruim € 15.600.000. Dit was inclusief de totale bouwkundige investering. Deze investering was substantieel, omdat vier tijdelijke logiesgebouwen zouden worden gerealiseerd. Om te voldoen aan de rechtmatigheidsvereisten, zijn de destijds gevraagde budgetten opgenomen in de programmabegroting. Nu de opvang bij Emmaus niet door gaat, wordt dit op gebruikelijke wijze via de P&C cyclus gecorrigeerd.

De bekostiging van de opvang bij zowel De Guldenberg als De Leuvert, past binnen de normvergoeding die wij ontvangen van het Rijk. Hiermee lopen we geen financieel risico. Voor de opvanglocatie bij De Guldenberg is een kostenraming opgesteld voor een periode van drie jaar. In de raming zijn onder andere opgenomen:

- De huur- en exploitatielasten, zoals opgenomen in de huurovereenkomst voor een periode van drie jaar.
- De exploitatielasten en begeleidingskosten, behorende bij een opvanglocatie met tweehonderd beschikbare opvangplekken.
- De bouwkundige aanpassingen. Hierbij merken wij op dat deze veel beperkter zijn dan bij Emmaus het geval zou zijn, waardoor deze dus beter beheersbaar zijn in tijd en geld.
- De totale kosten, inclusief exploitatie. Voor drie jaar zijn deze geraamd op ruim € 10.900.000.
- Een transitievergoeding ter hoogte van € 463.646.

De raming toont dat de Rijksbekostiging toereikend is voor de investeringen, huur én exploitatie. Dit geldt zowel bij een huurperiode van één, twee als drie jaar. Dus zelfs al zou de opvangtaak en daarmee de Rijksbekostiging voor het aflopen van het huurcontract eindigen, dan nog loopt de gemeente geen financieel risico. Overigens biedt de huurovereenkomst ook de mogelijkheid om de huur op te zeggen bij het eindigen van de opvangtaak voor Oekraïners. Hiermee wordt het financieel risico op voorhand al beperkt.

Communicatie

Het college is van mening dat de omwonenden van opvanglocaties zorgvuldig dienen te worden geïnformeerd en dat zij de informatie niet uit de pers of anderszins dienen te vernemen. Daarom communiceert het college nooit over lopende onderhandelingen met pand- of grondeigenaren. Dit gebeurt pas nadat overeenstemming is bereikt. In dat geval wordt altijd eerst uw raad geïnformeerd, daarna de direct omwonenden en pas daarna wordt de informatie breed bekendgemaakt. In alle gevallen vragen wij aan pand- of grondeigenaren om dezelfde zorgvuldigheid in acht te nemen. Voortijdig communiceren kan onnodige verwarring of zelfs onrust veroorzaken, iets dat het college wil voorkomen.

Ook nu hanteert het college dit communicatieproces. Via deze raadsinformatiebrief informeren wij uw raad. Deze raadsinformatiebrief is vertrouwelijk tot 19 september aanstaande, 14.00 uur.

Vught

De vertrouwelijkheid van deze raadsinformatiebrief vervalt op het moment dat de omwonenden van De Guldenberg en De Leuvert zijn geïnformeerd. Dit zal morgenmiddag, 19 september, gebeuren via huis-aan-huis verspreiding van brieven. Ook zullen Emmaus, De Guldenberg en De Leuvert morgen hun medewerkers en vrijwilligers informeren en zullen de Oekraïense vluchtelingen die op dit moment bij De Leuvert verblijven, door de ambtelijke organisatie op de hoogte worden gebracht van hun verlengde verblijf aldaar.

In de huis-aan-huis brief die wij verspreiden onder omwonenden, wordt het e-mailadres onder de aandacht gebracht waar mensen terecht kunnen voor vragen, opmerkingen, suggesties of meldingen van overlast, etc. Tot op heden hebben wij geen signalen ontvangen dat omwonenden negatieve gevolgen ondervinden van de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Wij hebben geen redenen om te verwachten dat dit verandert.

Burgemeester en wethouders van Vught,

de secretaris,	de burgemeester,
W.F.F. Keijzers	R.J. van de Mortel

Openbare bijlage(n):	Nee
Vertrouwelijke bijlage(n):	Nee
Bijlagen onder geheimhouding:	Nee